

ESKİ ANADOLU MÜHÜR SANATI

Süleyman ÖZKAN

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8399-15-8

Kitap Adı

Eski Anadolu Mühür Sanatı

Yazar

Süleyman ÖZKAN

ORCID iD: 0000-0003-0951-2056

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

HIS055000

DOI

10.37609/akya.1198

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Önsöz

Eski Önyasya kültürlerinin en özgün eserleri olan mühürler, çağlar boyunca gösterdiği farklı sanatsal özellikleriyle, arkeolojik malzeme içinde sevilen eserlerdir. Mühürler, eğer tam bağlantısında çıkarsa, bulunduğu tabakaların tarihlenmesine yardımcı olmaktadır. Bugün için hemen her kazı yerinde mühür ve mühür baskıları ele geçmektedir. Bu nedenle her devrin özgün mühür sanatının özelliklerini öğrenmek gereklidir. Mühür üzerine çalışan kişiler, mühür sanatının zengin dünyasında çalışmaktan hem zevk almakta hem de devrin tasvir sanatını yansıttığı için de önem vermektedirler. Bazı bilimadamları arasında, sadece Eski Önyasya mühür sanatı üzerine çalışanlar bulunmaktadır. Önyasya mühür sanatı üzerinde yaklaşık 100 yıldır süren çalışmalara karşın çalışmalar sona ulaşmamış ve bulunan her mühürle biraz daha ileri gitmiştir.

Bu çalışmamızda, Anadolu mühür sanatı üzerine kısa bir el kitabı hazırlamak amacı güdülmüştür. Kitapta hem Anadolu Mühür Sanatı ortaya konulmuş hem de ülkemizde bulunan Mezopotamya ve Suriye kökenli mühürlerden de bahsedilmiştir. Kitabın arkeolog ve müzecilere faydalı olması dileğimle,

Süleyman ÖZKAN*

Bornova, 2022

* Prof. Dr., Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Bornova, İZMİR. suleyman.ozkan@ege.edu.tr

İçindekiler

Önsöz	iii
Kısaltmalar	vii
Giriş.....	1
1. Neolitik Çağ Mühürleri	11
1.1. Amuk Bölgesi (Hatay)	11
1.2. İç Anadolu ve Göller Bölgeleri.....	12
1.3. Batı Anadolu	13
1.4. Trakya ve İstanbul.....	15
1.5. Güneydoğu Anadolu	16
2. Kalkolitik Çağ	17
2.1. İç Anadolu ve Göller Bölgesi (Resim 20).....	17
2.2. Batı Anadolu	18
2.3. Güneydoğu Anadolu Bölgesi	18
2.3.1. Halaf Çağı Mühür Sanatı (M.Ö. 5500-5000)	18
2.3.2. Obeyd Çağı Mühür Sanatı (M.Ö. 5000-4100).....	19
2.3.3. Geç Uruk Çağı Mühürleri (M.Ö. 4100-3200)	22
2.3.4. Cemdet Nasr Dönemi (M.Ö. 3200-2800).....	26
3. Eski Tunç Çağı Mühürleri (M.Ö. 3200-2000)	29
3.1. İç ve Batı Anadolu Bölgeleri	29
3.2. Doğu Anadolu Bölgesi.....	32
3.3. Güneydoğu Anadolu Bölgesi.....	32
3.3.1. Er Hanedan I Dönemi Mühürleri.....	33
3.3.2. Erhanedan II-III Çağı Mühürleri	35
3.3.3. Akkad Çağı Mühürleri.....	36
3.4. Çukurova Bölgesi (Resim 42 ve 43).....	38
4. M.Ö. II. Binyıl Anadolu Mühür Sanatı	40
4.1. Asur Ticaret Kolonileri Çağı.....	40
4.1.1. Eski Asur Üslubu	42
4.1.2. Eski Babil Üslubu	47
4.1.3. Eski Suriye Üslubu	51
4.1.4. Yerli Anadolu Üslubu	58
4.2.2. Orta Hitit Çağı Mühürleri.....	95

Eski Anadolu Mühür Sanatı

4.2.3. Hitit İmparatorluk Çağı Mühür Sanatı.....	98
4.3. Batı Anadolu Mühürleri.....	113
4.3.1 Minos Mühürleri.....	114
4.3.2. Miken Mühürleri.....	114
4.4. Hitit Çağdaşı Mezopotamya ve Suriye Mühürleri	119
4.4.1. Mitanni Mühürleri	119
4.4.2. Orta Asur Mühürleri	122
4.4.3. Kas Mühürleri.....	124
5. M.Ö. I. Binde Anadolu Mühür Sanatı.....	125
5.1. Geç Hitit ve Arami Krallıkları Mühür Sanatı	125
5.2. Frig Mühür Sanatı.....	135
5.3. Urartu Mühür Sanatı	138
Sonuç.....	140
Kaynaklar	141

Kısaltmalar

AMM	: Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara
CMS	: Corpus of Minoan Seals
EŞEM	: Eski Şark Eserleri Müzesi, İstanbul
ETÇ	: Eski veya Erken Tunç Çağı
Fs	: Festschrift
Gs	: Gedanschrift
H.	: Höyük
KBo	: Keilschrifttexte aus Boğazköy
KUB	: Keilschrifturkunden aus Boğazköy
M.Ö.	: Milattan Önce
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
OIP	: Oriental Institute Publications, Chicago
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SMS	: Syro-Mesopotamian Studies, Malibu
TTK	: Türk Tarih Kurumu, Ankara
TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi
YKY	: Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

KAYNAKLAR

- Abay 2001 Eşref Abay, "Seals and Sealings", *Ayanis I*, (Ed. Altan Çilingiroğlu – M. Salvini) Roma, s. 351-353
- Abbasoğlu 2007 Haluk Abbasoğlu, "Par-ha-a'dan Perge'ye", *FsDinçol*, s. 21-25
- Akdoğan 1990 Rukiye Akdoğan, "Boğazköy Metinlerinde Geçen Bazı Hayvan İsimleri I", *AMM 1989 Yıllığı*, s. 60-67.
- , 1993 "Boğazköy Metinlerinde Geçen Bazı Hayvan İsimleri II", *AMM 1992 Yıllığı*, s. 71-86.
- Albenda 1978 Pauline Albenda, "Of Gods, Men and Monsters on Assyrian Seals", *The Biblical Archaeologist*, Vol. 41, No. 1, s. 17-22.
- Alp 1950 Sedat Alp, *Hitit Hiyeroglif Mühür ve Kitabelerindeki Bazı Şahıs Adlarının Okunuşları Hakkında*, Ankara
- , 1969 "Ein Hethitisches Stempelsiegel aus der Umgebung von Afyonkarahisar und Knopfsiegel aus Yazılıhöyük bei Nevşehir", *Athenaeum* 47, s.1-6
- , 1972 *Konya Civarında Karahöyük Kazılarında Bulunan Silindir ve Damga Mühürleri*, Ankara
- , 1973 "Eine weitere hieroglypheninschrift aus Emirgazi und ein rollsiegel mit hieroglyphenlegenden aus dem Gebiet von Adiyaman, südöstlich von Malatya", *FsOtten*, s. 11-14
- , 1991a "Konya-Karahöyük 1988 Kazısı", *Höyük 1* (1988), s. 21-24
- , 1991b *Hethitische Briefe aus Maşat Höyük*, Ankara (TTK Yay. VI-35)
- , 2002 *Hitit Güneşi*, Ankara TÜBİTAK
- Amiet 1963 Pierre Amiet, "La glyptique syrienne archaïque. Notes sur la diffusion de la civilisation mésopotamienne en Syrie du Nord", *Syria*, 40, Fasc. 1-2, s. 57-83
- Andrea 1948 Walter Andrea, *Kleinfunde aus Sendjirli*, Berlin
- Arseven 1983 Celal Esat Arseven, "Gliptik", *Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul, cilt II, s. 636-638
- Avigad 1997 Nahman Avigad, *Corpus of West Semitic Stamp Seals*, Jerusalem.
- Atakuman 2015 Çiğdem Atakuman, "Domuztepe'de Bulunan Halaf Dönemi Mühürlerinin Tipolojik Özellikleri ve Sosyal İşlevleri", *Edebiyat Fakültesi Dergisi* 32-1, s. 59-92.
- Ay 2010 Eyyüp Ay, "Müslümantep", *Aktüel Arkeoloji* 17, s. 84-89
- Aykut 1993 İsmet Aykut, "Boğazköy Metinlerinde Geçen Anlam-ları Bilinen ve Bilinmeyen Kuş İsimleri", *AMM 1992 Yıllığı*, s. 87-98.

- Aykurt, A. – H. Erkanal 2017 *Baklatepe Geç Tunç Çağı Mezarları, Late Bronze Age Graves of Baklatepe*, Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları No. 571
- Ayvazian 2004 Alina Ayvazian, “Ritual Scenes in Urartian Glyptic”, *İsimu* 7, s. 123-130
- Bakır 2011 Tomris Bakır, *Balıkesir'in Eski Çağlardaki Valilik Merkezi Daskyleion*, Balıkesir.
- Balkan 1957 Kemal Balkan, *Mama Kralı Anum-hirbi'nin Kaneş Kralı Warşama'ya Gönderdiği Mektup*, Ankara (TTK Yay.)
- Balza 2012 Maria Elena Balza, “Sealed Tablets from Hattuša”, *Archives, Depots and Storehouses in the Hittite World New Evidence and New Research: Proceedings of The Workshop Held at Pavia, June 18, 2009*, (Haz.: M. E. Balza, M. Giorgieri, E C. Mora), Genova 2012, s. 77-110.
- Basedow 2000 M. Basedow, *Beşik-Tepe. Das spätbronzezeitliche Gräberfeld*. Studia Troica Monographien I. Mainz: Philipp von Zabern.
- Baştürk ve Alparaslan 2018 Mahmut Bilge Baştürk ve Meltem Doğan-Alparaslan, “A New Hieroglyphic Seal from Şarhöyük”, *Olba* XXVI, s. 31-40
- Beckman 1981 Gary Beckman, “A Hittite Cylinder Seal in the Yale Babylonian Collection”, *Anatolian Studies* 31, s. 129-136
- , 1988 “Three tablets from the vicinity of Emar”, *Journal of Cuneiform Studies* 40, s. 61-68
- Behm-Blancke 1981 Manfred R. Behm-Blancke, “Hasek Höyük”, *İstanbul Mitteilungen* 31, s. 5-30
- , 1984 “Hasek Höyük 1981-1983”, *İstanbul Mitteilungen* 34, s. 31-65
- , 1984 “Hasek Höyük Kazıları”, *5. Kazı Sonuçları Toplantısı*, s.163-168.
- Bell 1986 Martha R. Bell, “A Hittite Pendant from Amarna”, *American Journal of Archaeology* 90-2, s. 145-151.
- Beran 1958 Thomas Beran, “Die Babylonische Glyptik der Kassitenzeit”, *Archiv für Orientforschung* 18, 1957-1958, s. 255-278
- , 1967 *Die Hethitische Glyptik von Boğazköy*, Berlin (WVDOG 76)
- Bertrad ve Krauss 1990 J. Bertrad – R. Krauss, “Zwei skarabäen aus der mykenischen Fundstelle Panaztepe”, *Mitteilungen des Deutschen Orientalgesellschaft* 122, s. 153-176.
- Beyer 1993 Dominique Beyer, “Quelques sceaux-cylindres Syro-hittites inédits ou peu connus”, *FsNÖzgiç*, s.69-74

- Bıçakçı 2010 Erhan Bıçakçı, “Tepecik-Çiftlik Kazısı 2010 Yılı Çalışmaları” 33. Kazı Sonuçları Toplantısı 1. cilt, s. 69-89
- Bıçakçı vd. 2007 Erhan Bıçakçı, Ç. Altınbilek-Algül, S. Yıldırım, M. Godon, “Tepecik-Çiftlik”, *Türkiye’de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar, Yeni Bulgular*, Ed.: M. Özdoğan, N. Başgelen, İstanbul, s. 237-253
- Bilgen 2015 Seyitömer I (Ed. A. Nejat Bilgen), İstanbul
- Bittel 1939-40 Kurt Bittel, “Bemerkungen über einige in Kleinasien gefundene Siegel”, *Archiv für Orientforschung* 13, s. 299-307
- Blömer ve Winter 2011 Michael Blömer, Engelbert Winter, “Das Zentralheiligtum des Iupiter Dolichenus auf dem Dülük Baba Tepesi bei Doliche – Forschungen des Jahres 2009”, *KST* 32-1, s.319-330.
- Boehmer 1965 Rainer Michael Boehmer, *Die Entwicklungen der Glyptik Während der Akkad-Zeit*, Berlin.
- Boehmer ve Güterbock 1987 R. M. Boehmer – H. G. Güterbock, *Glyptik aus dem Stadtgebiet von Boğazköy, Grabungskampagnen 1931-1939, 1952-1978*, Berlin (Boğazköy-Hattuşa XIV; Die Glyptik von Boğazköy Teil II)
- Buchanan 1967 Briggs Buchanan, “Five Hittite Hieroglyphic Seals”, *Journal of Cuneiform Studies* 21, s. 18-23.
- Çakır 2001 Mustafa Çakır, *Rize Müzesi Erdal Yılmaz Koleksiyonu Kataloğu*, Atatürk Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2001.
- Caneva ve Köroğlu 2010 Isabella Caneva ve Gülgün Köroğlu, *Yumuktepe. Dokuzbin Yıllık Yolculuk*, İstanbul Ege yayınları
- Carter 1996 Elisabeth Carter, “The Kahramanmaraş Archaeological Survey Project: A Preliminary Report on the 1994 Season”, *13. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, s. 289-306
- , 2010 “The Glyptique of the Middle-Late Halaf Period at Domuztepe, Turkey (ca. 5755-5450 BC)”, *Paleorient* vol. 36, No.1, s. 159-177
- Carter vd. 1997 “Report on the Archaeological Work in Domuztepe and its Environs in 1995”, *18. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, s. 173-188
- Campbell ve Carter 1999 Stuart Campbell – E. Carter, “Excavations at Domuztepe 1997”, *20. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, s. 283-294
- Charvát ve Fuensanta 2001 Petr Charvát - J. G. Fuensanta, “Seals and Seal Impressions from Tilbes Höyük, Southeastern Turkey (1996-1999)”, *Archiv Orientalni* 69-4, s. 559-570
- Cline 1994 Eric H. Cline, *Sailing the Wine-Dark Sea: International Trade and the Late Bronze Age Aegean*, BAR International Series 591, Oxford.

- , 2006 *Uluburun Gemisi: 3000 Yıl Önce Dünya Ticareti*, İstanbul.
- Collon 1987 Dominique Collon, *First Impressions, Cylinder Seals in the Ancient Near East*, London.
- , 1993 “The Seals from Tille Höyük of the Late Bronze and Earlier”, *Tille Höyük 4*, London, s. 171-177
- , 2000 “Seals and Sealing”, *Art and Empire; Treasures from Assyria in the British Museum* (Ed.: J.E. Curtis ve J.E. Reade) London, s. 179-189
- , 2006 “Uluburun Batıdaki Silindir Mühürler”, *Uluburun Gemisi: 3000 Yıl Önce Dünya Ticareti*, İstanbul, s. 111-116
- , 2016 “The Seals”, *Tille Höyük 3.2. The Iron Age Pottery, Objects and Conclusions*, (Ed.: S. Balaylock, D. Collon, M. Nesbitt), British Institute at Ankara, s. 361-368.
- Coşkun ve Karatekin 2020 İsmail Coşkun ve Selin Karatekin, “Anadolu’da Ubeyd Dönemi Mühür Kullanımı”, *Geçmişten Günümüze Farklı Yönleriyle Tarih Araştırmaları* (Ed. Öğr. Gör. Dr. Ayşe Erkmen), İksad Yayınevi, 2020, s. 147-169
- Coşkun ve Kılıç 2020 Coşkun, İsmail – Nesim Kılıç, “Erken Tunç Çağında (MÖ 3000-2000) Anadolu’da Çeç Mühürler”, *Güncel Sosyal Bilimler Araştırmaları* (Ed. Sadık Erol Er), Ankara, s. 171-180
- Çelikel 1988 Sedef Çelikel, “Anadolu Medeniyetleri Müzesindeki Bir Grup Urartu Mührü”, *AMM 1987 Yıllığı*, s. 68-79
- Çetin 2003 Nusret Çetin, “Külhüyük Silindir Mührü Üzerine Bir Araştırma”, *AMM 2002 Yıllığı*, s. 90-100
- Çilingiroğlu ve Çilingiroğlu 2007 Altan Çilingiroğlu ve Çiler Çilingiroğlu, “Ulucak”, *Türkiye’de Neolitik Dönem*, İstanbul, s. 361-372
- Çokay-Kepçe 2016 Sedef Çokay-Kepçe, “A Preclassical Stamp Seal from Perge”, *Colloquium Anatolicum* 15, s. 188-196.
- D’Alfonzo 2010 Lorenzo D’Alfonzo, “A Hittite seal from Kavuşan Höyük”, *Anatolian Studies* 60, s. 1-6
- Darga 1992 Muhibbe Darga, *Hitit Sanatı*, İstanbul: Akbank Yayınları
- , 1994 “Şarhöyük-Dorylaion Kazıları (1989-1992)”, *Kazı Sonuçları Toplantısı* 15-1, s. 481-501.
- Dede 2014 M. Gökçe Dede, *Anadolu’da bulunmuş Eski Tunç Çağı’na Ait Silindir ve Damga Mühürler*, Ankara Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Delaporte 1920 Louis Delaporte, *Musee du Louvre: Catalogue des Cylindres Orientaux. Cachets et Pierre Gravees de Style*

- Oriental 1; Fouilles et Missions*, Paris
- Demirtaş 2015 Işıl Demirtaş, “Güvercinkayası Damga Mühür ve Mühür Baskıları”, *Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi* XX, s. 21-37
- Derin 2014 Zafer Derin, “İzmir-Yeşilova Höyüğü Neolitik Mühürleri”, *FsSevin*, İstanbul, s.305-312
- , 2020 “Bornova-Yassitepe Höyüğü 2010-2019 Yılı Çalışmaları”, *Arkeoloji Dergisi* XXV, s. 1-42.
- Dinçol 2001 Ali M. Dinçol, “Ein interessanter Siegelabdruck aus Boğazköy und die damit verknüpften historischen Fragen”, *IV. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri*, Wiesbaden, s. 89-96
- Dinçol vd. 2014 Ali M. Dinçol, Belkıs Dinçol, Hasan Peker, “An Anatolian Hieroglyphic Cylinder Seal from the Hilani at Karkemish”, *Orientalia* 83/2, s. 162–165
- Dinçol ve Dinçol 2002 “Grosse, Prinzen, Herren; Die Spitzen der Reichsadministration im Spiegel ihrer Siegel”, *Hititler ve Hitit İmparatorluğu, Bin Tanrılı Halk*, Stuttgart, s. 82-87.
- Dinçol, Belkıs 1998 “Tönerde Siegelkopien aus Boğazköy”, *III. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri*, Ankara, s. 167-175
- Doğan-Alparslan ve Alparslan 2010 Meltem Doğan Alparslan ve Metin Alparslan, “Ein hethitisches Siegel aus Amasya Oluz Höyük”, *Altorientalische Forschungen* 37-2, s. 302-305.
- , 2017 “Unpublished Hittite Seals in the Collections of the Amasya Museum”, *FsYener*, s. 157-170
- Doğan-Alparslan 2015 Meltem Doğan-Alparslan, “Ein Hieroglyphensiegel aus Şarhöyük”, *İstanbul Mitteilungen* 65, s. 273-279
- Donbaz 1976 *Ninurta-Tukulti-Assur Zamanına ait Orta Assur İdari Belgeleri*, Ankara, (TTK Yay. VI-19).
- , 1999 Veysel Donbaz, *Sadberk Hanım Müsesinde Bulunan Çiviyazılı Belgeler: Cuneiform Texts in the Sadberk Hanım Museum*, İstanbul.
- Duru 2003 Refik Duru, *Unutulmuş Bir Başkent: Tilmen*, İstanbul TÜRSAB
- Duru ve Umurtak 2011 Refik Duru – Gülsün Umurtak, “Bademağacı 2010 Yılı Kazıları”, *ANMED* 9, s. 7-15.
- Dusinberre 2005 Elspeth Rogers MacIntosh Dusinberre, *Gordion Seals and Sealings: Individuals and Society*, Philedelphia (Gordion Special Studies III)
- Efe ve Ay-Efe 2001 Turan Efe ve Deniz Ş. M. Ay-Efe, “Küllüoba: İç Kuzeybatı Anadolu’da Bir İlk Tunç Çağı Kenti”, *Tüba-Ar* 4, s. 43-78
- Eisen 1940 Gustavus A. Eisen, *Ancient Oriental and other Seals*

- with a Description of the Collection of Mrs. William C. Moore, Chicago (OIP 47)
- Emre 1973 Kutlu Emre, "Yassıdağ Kazısı 1973", *Anadolu* 17, 1973 (1975), s. 43-90.
- Engin vd. 2018 Atilla Engin, Engin Özgen, Aydoğan Bozkurt, Derya Bozkurt, "Oylum Höyük 2016", *Kazı Sonuçları Toplantısı* 39-1, s. 477-494.
- Engin vd. 2019 Atilla Engin, Engin Özgen, Macit Aşır, Sabahattin Ezer, Abdülhamit Kavak, Aydoğan Bozkurt, Derya Bozkurt, Şenay Doruk-Engin, "Oylum Höyük 2018", *Kazı Sonuçları Toplantısı* 41-1, s. 243-264.
- Ensert 2017 H. Kübra Ensert, "Oylum Höyük'te Dagan Kültü?", *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, Sayı 1, s. 293-304
- Erkanal 1986 Armağan Erkanal, "Mardin Yöresinden Yeni Assur Dönemi Mühürleri", *III. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, s. 379-388
- , 1993 *Anadolu'da Bulunan Suriye Kökenli Mühürler ve Mühür Baskıları*, Ankara (TTK Yayınları)
- , 1997 "Mühür", *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul, II. cilt, s. 1314-1315
- , 1980 "Ein Rollsiegel aus der Nähe von Gercüş", *Zeitschrift für Assyriologie* 69, s. 234-243
- , 2000 "Überblick über die Siegelfunde von Bakla Tepe, Liman Tepe und Panaz Tepe", *Corpus der Minoischen und Mykenischen Siegel VI*, Berlin, s. 67-77
- Erkanal 2000 Hayat Erkanal, "Mardin Bölgesi Arkeoloji Araştırmaları", *GAP Bölgesi'nde Kültür Varlıklarının Korunması, Yaşatılması ve Tanıtılması Sempozyumu, 01-05 Haziran 1998, Şanlıurfa*, Ankara, s. 16-34.
- Ertem 1965 Hayri Ertem, *Boğazköy Metinlerine Göre Hititler Devri Faunası*, Ankara.
- , 1974 *Boğazköy Metinlerine Göre Hititler Devri Florası*, Ankara.
- , 1982 *Keban Projesi Han İbrahim Şan Kazısı-Keban 1970-1971*, Ankara
- , 1988 *Korucutepe I; 1973-1975 Kazı yıllarında Ele Geçen Hitit İmparatorluk Çağı Arası Buluntuları*, Ankara
- Erzen 1978 Afif Erzen, *Çavuştepe I: M.Ö.7.-6. Yüzyıl Urartu Mimarlık Anıtları ve Ortaçağ Nekropolü*, Ankara TTK Yay. V-37
- Esin 1990 Ufuk Esin, "Değirmentepe (Malatya) Kalkolitik Obeyd Evresi Damga Mühür ve Baskıları", *X. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler*, Ankara, 1. Cilt, s. 7-56

- , 1972 “Orta Doğu Teknik Üniversitesi Keban Eski Eserleri Kurtarma Projesi ve Tepecik Kazıları”, *VII. Türk Tarih Kongresi*, Ankara 1. Cilt, s. 38-52
- Frangipane 1993 Marcella Frangipane, “New Groups of Clay-Sealings from the 4th Millenium Levels of Arslantepe-Malatya”, *FsNÖzgüç*, s.191-193
- Frangipane vd. 2019 Marcella Frangipane, Yılmaz Selim Erdal, Francesca Balossi Restelli, “The 2017 Excavation Campaign at Arslantepe-Malatya”, *40. Kazı Sonuçları Toplantısı 2. Cilt*, s.571-602
- al-Gailani-Werr 1980 Lamia Al-Gailani-Werr, “Chronological Table on Old Babylonian Seal Impressions”, *Bulletin of the Institute of Archaeology* 17, s. 33-84
- Garstang 1953 John Garstang, *Prehistoric Mersin. Yümüktepe in South Turkey. The Neilson Expedition in Cilicia*, Oxford.
- Genç 2017 Elif Genç, “Kuriki Höyük’te Ele Geçen Bir Grup Yeni Assur Dönemi Silindir Mührü”, *FsÖztan*, s.121-128
- Genz 2009 Hermann Genz, “Thoughts on the Use of Seals in Iron Age Central Anatolia”, *FsÇilingiroğlu*, s.309-317.
- Girginer ve Collon 2014 Serdar Girginer – D. Collon, “Cylinder and stamp seals from Tatarlı Höyük”, *Anatolian Studies* 64, s. 59-72
- Goldman 1956 Hetty Goldman, *Excavations at Tarsus-Gözlükule; Voume II; From the Neolithic through the Bronze Age*, Princeton
- , 1963 *Excavations at Tarsus-Gözlükule; Voume III; The Iron Age*, Princeton
- Gönçer 1971 Süleyman Gönçer, *Afyon İli Tarihi*, 1. Cilt, İzmir
- Graeve ve Niemeier 2002 Volkmar von Graeve – Wolf Dietrich-Niemeier, “1998-2000 Yılı Milet Çalışmaları”, *23. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, s. 75-88
- Gusmani ve Poetto 1981 Gusmani, Roberto – Massimo Poetto, “Un Nuovo Sigillo Frigio Iscritto”, *Kadmos* XX-1, s. 64-67.
- Gülçur 2000 Sevil Gülçur, “Güvercinkaya Kazısı ve Çevre Araştırmaları” *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara, s. 97-102
- Gülçur vd. 2000 S. Gülçur, Muhsin Endoğru, Demet Kara, “Güvercinkaya 1998 Kazısı”, *21. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, s. 55-70
- Gülçur vd. 2013 Sevil Gülçur, Pınar Çaylı, Işıl Demirtaş, “Güvercinkaya 2011 Kazısı Ön Rapor”, *34. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1.cilt, s. 101-118.
- Güllüce vd. 2005 Hamza Güllüce, Michael Blömer, E. Winter, “Forschungen in Doliche 2003”, *25. Kazı Sonuçları Toplantısı*, cilt 1, s.53-62

- Günbattı vd. 2020 Cahit Günbattı, Salih Çeçen, L. Gürkan Gerçek, Faruk Akyüz, *Kahramanmaraş'ta Bulunan Yeni Asurca Tabletler*, Ankara, TTK V-12.
- Günel ve Herbordt 2010 Sevinç Günel- Susan Herbordt, "Ein hethitischer Siegelabdruck aus Çine-Tepecik", *Archaeologischer Anzeiger* 2010, Heft 1, s. 1-11.
- Güterbock 1973 Hans G. Güterbock, "Hittite hieroglyphic seal impressions from Korucutepe", *JNES* XXXII, s. 135-147
- Hauptmann 1993 "Vier Jahrtausende Siedlungsgeschichte am mittleren Euphrat", *Archäologie in Deutschland*, No. 1, s. 10-15
- Henriet-Gates 2000 Marie Henriët-Gates, "1998 Excavations at Kinet Höyük (Yeşil-Dörtyol-Hatay)", 21. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 1. cilt, s.193-207
- Herbordt 1992 Susan Herbordt, *Neuassyrische Glyptik des 8.-7. Jh. V. Chr. Unter besonderer Berücksichtigung der Siegelungen auf Tafeln und Tonverschlüssen*, Helsinki.
- , 1998 "Seals and Sealing of Hittite Officials from the Nişantepe Archive, Boğazköy", III. *Uluslararası Hittoloji Kongresi Bildirileri, Çorum 1996*, (Ed. Sedat Alp – Aygül Süel) Ankara, s. 306-310
- , 2006 "The Hittite Royal Cylinder Seal of Tuthaliya IV with Umarmungsszene", *The Iconography of Cylinder Seals* (Ed. Paul Taylor), London - Turin, s. 82-155
- Hititler* *Hititler ve Hitit İmparatorluğu*, Bonn 2002
- Hrouda 1997 Barthel Hrouda, "Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungs-ergebnisse auf dem Sirkeli Höyük / Südtürkei von 1992–1995", 18. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, s. 291–311.
- Işık 1984 Cengiz Işık, "Adilcevaz-Urartu Mezarlığında Bulunan Bir Mühür", *Anadolu* 20, 1976-1977 (1984), s. 83-86.
- Kaçmaz 2006 Esra Levent Kaçmaz, *Diyarbakır Arkeoloji Müzesindeki Urartu Damga Mühürleri*, Van Yüzüncüyıl Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.
- Kantor 1957 Helen Kantor, "A "Syro-Hittite" Treasure in the Oriental Institute Museum", *Journal of Near Eastern Studies* XVI/3, s. 145-162
- Kenna 1969 V. E. G. Kenna, "Bir Hakkake ait Samsun Menşeli Tecribe Parçası", *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı* 15-16, s. 239-243
- Korfmann 1997 Manfred Korfmann, "Troya 1995 Kazıları", 18. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 1. Cilt, s.213-229.
- Koşay 1951 Hamit Zübeyr Koşay, *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan AlacaHöyük Kazısı, 1937-1939'daki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor*, Ankara
- , 1965 "Alaca-Höyük çanak çömlekleri üzerindeki işaret ve

- damgalar”, *Belleten* XXIX/113, s.1-2.
- , Akok 1966 *Alaca Höyük Kazısı; 1940-1948'deki Çalışmalara ve Keşiflere Ait İlk Rapor*, Ankara (TTK Yay. V-6).
- , 1976 *Keban Projesi Pulur Kazısı 1968-1970*, Ankara ODTÜ Keban Projesi Yayınları Seri III, No. 1.
- Kökten 1947 İ. Kılıç Kökten, “Yeni Çeç damga mühürleri”, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* V/2, s. 237-39.
- , 1944 “Orta, Doğu ve Kuzey Anadolu’da Yapılan Tarih-öncesi Araştırmaları”, *Belleten* VIII-32, s. 659-680.
- Kubala 2015 Agata Kubala, *Iconography of 'Neo-Hittite' Seals*, Varşova.
- Lloyd 1954 Seton Lloyd, “Sultantepe, Part II. Post-Assyrian Pottery and Small Objects found by the Anglo-Turkish Joint Excavation in 1952”, *Anatolian Studies* 4, s. 101-110.
- Lopez 2011 Alejandro G. Lopez, “Sealing Pots in Upper Mesopotamia in the Late Third Millennium”, *İsimu*, 13, s. 119-124.
- Marchetti 2011 Nicolo Marchetti, *Kinku. Sigilli dell'eta del bronzo dalla regione di Gaziantep in Turchia*, Bologna
- Marro vd. 2000 Catherine Marro, A. Tibet, R. Ergeç, “Horum Höyük 1998 Çalışmaları”, 21. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 1. Cilt, s. 167-184.
- Matouş ve Matouşova-Rajmova 1984 Lubar Matouş ve M. Matouşova-Rajmova, *Kappadokische Keilschrifttafeln mit Siegeln, Aus dem Sammlungen der Karlsuniversität in Prag*, Praha.
- Mellaart 1954 James Mellaart, “Preliminary Report on a Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey”, *Anatolian Studies* 4, s. 175-239
- Meyer 2008 Jan-Waalke Meyer, *Die eisenzeitlichen Stempelsiegel aus dem 'Amuq-Gebiet'. Ein Beitrag zur Ikonographie altorientalischer Siegelbilder*, Göttingen (Orbis Biblicus et Orientalis 28)
- Moorey 1999 Peter Roger, Stuart Moorey, *Ancient Mesopotamian Materials and Industries: The Archaeological Evidence*, Oxford Clarendon
- Moorey ve Gurney 1978 Peter R. S. Moorey– Oliver R. Gurney, “Ancient Near Eastern Cylinder Seals acquired by the Ashmolean Museum, Oxford. 1963-1973”, *Iraq* XL, s. 41-60
- Moortgat 1942 Anton Moortgat, “Assyrische Glyptik des 13. Jahrhunderts”, *Zeitschrift für Assyriologie* 47, s. 50-88
- , 1944 “Assyrische Glyptik des 12. Jahrhunderts”, *Zeitschrift für Assyriologie* 48, s. 23-44

- Moortgat-Correns 1965 Ursula Moortgat-Correns, "Ein Rollsiegel aus Arsameia", *Zeitschrift für Assyriologie* 23, 1965, s. 6-11
- , 1970 "Rollsiegel und stempel aus Kommagene", *Zeitschrift für Assyriologie* 60, s. 143-156
- Müller-Karpe 1999 Andreas Müller-Karpe, "Kuşaklı-Sarisa 1993-1997 Kazılarına Toplu Bir Bakış", *KST* 20-1, 1999, s. 445-466
- , 2009 "Recent Research on Hittite Archaeology in the "Upper Land", *Central-North Anatolia in The Hittite Period*, Roma, s. 109-118
- Müller-Karpe ve Müller-Karpe 2017 Vuslat Müller-Karpe - Andreas Müller-Karpe, "Kayalınar/ Samuha'da Yapılan Kazı Çalışmaları", 38. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 3. cilt, s. 297-316.
- Neve 1992 Peter Neve, *Hattuşa – Stadt der Götter und Tempel*, Antike Welt 23, Berlin.
- Niederreiter 2020 Zoltan Niederreiter, *Catalogue of the Cylinder Seals in the Royal Museums of Art and History, I: Neo-Assyrian and Neo-Babylonian Periods (circa 1000-500 B.C.)*, Budapeşte
- Noveck 1975 Martin Noveck, *The Made of Ancient Man – Ancient Near Eastern Stamp Seals and Cylinder Seals; The Gorelick Collection*, New York.
- Okatan 2019 M. Hamdi Okatan, *Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağı III Silindir Mühürleri*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi
- Omura 1998 Masako Omura, *Assur Ticaret Kolonileri Çağında İkinci Kez Kullanılmış Olan Mühürler*, Ankara Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Ankara.
- Omura 2000 Sachihiro Omura, "1998 Yılı Kaman Kalehöyük Kazıları", 21. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 1. cilt, s. 217-228
- Ökse 2006 A. Tuba Ökse, "Gre Virike'de Bulunan Silindir Mühür ve Kaplar Üzerinde Yer Alan Silindir Mühür Baskıları", *FsErkanal*, s. 554-559
- , 2017 "Early and Middle Bronze Age Cylinder Seal Impressions from Salat Tepe", *FsGates-Gates*, s. 389-411
- Ökse vd. 1992 A. Tuba Ökse – İ. Metin Akyurt – Musa Törnük, "Sivas Yöresinde Bulunan Bir Altın Yüzük Mühür", *Türk Arkeoloji Dergisi* XXX, s. 217-225
- Ökse vd. 2014 A. T. Ökse, Nihat Erdoğan, Ahmet Görmüş, Erkan Atay, *İlsu Barajı İnşaat Sahası Kurtarma Projesi I: Demir Çağı*, Mardin
- Özdoğan 2007 Mehmet Özdoğan, "Marmara'da Neolitik Çağ Kültürleri" *Türkiye'de Neolitik Dönem*, İstanbul, s. 401-426
- Özdoğan vd. 2017 Mehmet Özdoğan, Ö. Aytekin, H. Azeri, Ş. Nergiz, E.

- Özdoğan, H. Schwarzberg, H. Yumaklı, “Kırklareli Höyüğü 2015 Çalışmaları”, 38. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 3. Cilt, s. 115-132
- Özgen 1993 Engin Özgen, “An Early Bronze Age Burial at Oylum Höyük Near Kilis”, *FsNÖzgüç*, s. 467-472
- Özgen vd. 1997a E. Özgen, B. Helwing, Halil Tekin, “Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen auf dem Oylum Höyük”, *Istanbuler Mitteilungen* 47, s. 39-92.
- Özgen vd. 1997b E. Özgen, H. Tekin, B. Helwing, “Oylum Höyük 1995 Kazıları”, 18. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 1. cilt, s. 189-200.
- Özgüç 1955 Nimet Özgüç, “Fırakdin Eserleri” *Belleten* XIX/75, s. 295-300
- , 1965 *Kültepe mühür baskılarında Anadolu Grubu*, Ankara.
- , 1966 “Afyonkarahisar, Kayseri ve Malatya çevresinden derlenmiş olan mühürler”, *Anadolu* X, s. 155-166
- , 1968a “Acemhüyük Kazıları”, *Anadolu* X, 1966 (1968), s. 1-28
- , 1968b *Kaniş Karumu 1b Katı Mühür ve Mühür Baskıları*, Ankara.
- , 1977 “Acemhüyük Saraylarında Bulunmuş Olan Mühür Baskıları”, *Belleten* 162, s. 357-381.
- , 1979a “Acemhüyük’ün Eski Anadolu Sanatına Yeni Katkıları”, *Belleten* 170, s. 281-283.
- , 1979b “Gods and Goddesses with identical Attributes During the Period of Old Assyrian Trade Colonies”, *FsLarocche*, s. 277-289.
- , 1987a “Karaoğlan Mühürleri”, *FsAnk*, s. 19-32
- , 1987b “Samsat Mühürleri”, *Belleten* LI-200, s. 429-439
- , 1989 “Bullae from Kültepe”, *FsTÖzgüç*, s. 377-405.
- , 1991 “The Composite Creatures in Anatolian Art during the Period of Assyrian Trading Colonies”, *FsMikasa*, s. 293-317
- , 1994 “Notes on cylinder seals of Level Ia-b from Karum-Kaniş”, *FsHrouda*, s. 217-220
- , 1998 “Kaniş-Karumunda Bulunmuş olan Eski Assur üslubunda iki silindir mühür”, *FsÇambel*, İstanbul, s.611-614
- , 2003 *Hatti Efsanesi Yılan İlluyanka’nın Tasvir Sanatında Yorumu*, Ankara: TÜBA
- , 2006 *Kültepe-Kaniş/Neša; Yerli Peruwa ve Aşur-imitti’nin oğlu Assur’lu Tüccar Usur-şa-İştar’ın Arşivlerine Ait Kil Zarfların Mühür Baskıları*, Ankara (TTK Yay. V-50)
- , 2015 *Acemhöyük – Buruşhaddum 1; Silindir Mühürler ve*

- , Önhan Tunca 2001 *Mühür Baskılı Bullalar*, Ankara TTK Yayınları
Kültepe-Kaniş Mühürlü ve Yazıtlı Bullalar, Ankara, TTK Yayınları V-48
- Özgüç 1975 Tahsin Özgüç, “Kululu Hakkında Yeni Gözlemler”, *Anadolu* 17 1973 (1975), s. 1-18.
- , 1986 *Kültepe-Kaniş II*, Ankara TTK Yay. V-41.
- , 1993 “Studies on Hittite Relief Vases, Seals, Figurines, and Rock-carvings”, *FsNÖzgüç*, s. 473-499.
- , 1996 “An Old Babylonian Cylinder Seal from Alaca Höyük”, *FsBeran*, s. 211-214
- , 2005 *Kültepe: Kaniş/Neşa*, İstanbul YKY
- Özgüç ve Özgüç 1953 Tahsin Özgüç - Nimet Özgüç *Türk tarih Kurumu Tarafından Yapılan Kültepe Kazısı Raporu 1949*, Ankara (TTK Yay. V-12)
- Özkan 2001 Süleyman Özkan, “Köşk Höyük Seals”, *Anatolica* 27, s. 15-22
- , 2010 “Kaniş’te Mühür Sanatı”, *Anadolu’nun Önsözü Kültepe-Karumu; Asurlular İstanbul’da*, ed. F. Kulakoğlu ve S. Kangal, Kayseri, s. 148-153
- Öztan 1993 Aliye Öztan, “Three Seals in Syrian Style at Sadberk Hanım Museum in Istanbul”, *FsNÖzgüç*, s. 503-506
- , 2007 “Acemhöyük’ten Asur Ticaret Kolonileri Çağma ait iki ender buluntu”, *FsDinçol*, s. 609-621
- , 2020 “Acemhöyük Sarıkaya Sarayından Bir Silindir Mühür”, *FsYakar*, s.351-358
- Öztürk 2019 Güzel Öztürk, *Yeni Kazılar Işığında M.Ö.3. Binyıl’ın Sonunda ve M.Ö. 2. Binyıl’ın Başında Kültepe Mühür ve Mühür Baskıları*, Ankara Üniversitesi SBE Arkeoloji Anabilim Dalı Doktora Tezi.
- Özyar vd. 2011 Aslı Özyar, Elif Ünlü, Steve Karacıç, Catherine Person, Türkan Pilavcı, Serdar Yalçın, “Tarsus-Gözlükule 2009 Yılı Kazısı”, 32. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 3. cilt, s. 251-262
- Parker vd. 2002 Bradley J. Parker, A. Creekmore, Lynn S. Dodd, E. Moseman, Meg Abraham, J. Schenereger, “The Upper Tigris Archaeological Research Project (UTARP) year 2000 Excavations at Kenan Tepe”, 23. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, cilt 2, s. 435-444.
- Pasinli vd. 1994 Alpay Pasinli, Edibe Uzunoğlu, Nilüfer Atakan, Çiğdem Girgin, Mine Soysal, “Pendik Kurtarma Kazısı”, 4. *Müze Kurtarma Kazıları Sonuçları*, s. 147-164
- Pelon 1979 Olivier Pelon, “Cinq campagnes de fouilles a Porsuk (1969-1976)”, 8. *Türk Tarih Kongresi*, Ankara, 1. Cilt, s. 233-237

- Pınarcık ve Gökçe 2020 Pınarcık, Pınar – Bilcan Gökçe, “Elâzığ Müzesi’nden Bir Grup Urartu Mühürü”, *Seleucia* 10, s. 127-153.
- Pini 2004 Ingo Pini, et al. *Kleinere griechische Sammlungen. Supplementum 3. Neufunde aus Griechenland und der westlichen Türkei.* (CMS V Supp. 3) Mainz: Philipp von Zabern
- Pittman 1987 Holly Pittman, *Ancient Art in Miniature; Near Eastern Seals from the Collection of Martin and Sarah Cherkovskiy*, New York
- Poncy vd. 2001 H. Poncy - O. Casabonne - J. de Vos - M. Egetmeyer - R. Lebrun - A. Lemaire, Sceaux du musee d’Adana. Groupe du «Joueur de Lyre» (VII siecle av. J.-C) - Sceaux en verre et cachets anepigraphes d’epoque achemeneide - Scaraboides inscrits - Scarabees et sceaux egyptisants, *Anatolia Antiqua* IX, s. 9-37
- Porada 1977 Edith Porada, “Of Professional Seal Cutters and Non Professionally Made Seals”, *Seals and Sealings in the Ancient Near East*, (ed. McGuire Gibson, Robert D. Biggs), Bibliotheca Mesopotamica 6, Undena Publications, Malibu.
- Pucci 2019 Marina Pucci, *Excavations in the Plain of Antioch; Stratigraphy Pottery, and Small Finds from Chatal Höyük in the Amuq Plain*, Chicago (OIP 143)
- Quenet 2007 Philippe Quenet, “Un sceaux-cylindre inedit de Tell Khuera (Syrie de Nord) et sa Placa au sein de la glyptique geometrique du bronze ancien en Mesopotamie”, *Revue d’assyriologie et d’archéologie orientale*, vol. 101-1, s. 3-34
- Sağlamtimur 2017 Haluk Sağlamtimur, “Siirt Başur Höyük Erken Tunç Çağı I Mezarları: Ön Rapor”, *Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi* XXII, s. 1-18
- Sams 1994 G. Kenneth Sams, *The Gordion Excavations, 1950-1973; Final Report IV The Early Phrygian Pottery*, (Ed. E.L. Kohler), The University Museum, University of Pennsylvania
- Sams ve Temizsoy trs. Kenneth Sams ve İlhan Temizsoy, *Gordion Müzesi*, Ankara
- Savaş 2001 Savaş Özkan Savaş, “Yumruk Biçimli gümüş Hitit kabı ile Fraktin kaya anıtı üzerinde görülen bazı kült nesnelerinin identifikasyonu”, *Akten des IV Internationalen Kongresses für Hethitologie*, Wiesbaden, s. 610-622
- Schachner 2014 Anderas Schachner, “Beobachtungen zu den Siegeln und Kleinfunden der Eisenzeit vom Dülük Baba Tepesi”, *Asia Minor Studien* 73, s. 30-48
- Schachner ve Schachner 2003 Anderas Schachner ve Şenay Schachner, “2000-2001 Gricano Kazıları”, 24. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 2. cilt,

- s.447-460.
- Seeher 2007 Jürgen Seeher, “Boğazköy / Hattuşa 2004-2005 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, 28. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 2. cilt, s. 27-42
- Seidl 1976 Ursula Seidl, “Urartäische Glyptik”, *Urartu; Ein wiederentdeckter Rivale Assyriens*, München, 1976, s. 61.
- Sever 1994 Hüseyin Sever, “Zank Höyük Kurtarma Kazısı 1992”, 15. *Kazı Sonuçları Toplantısı* 1. cilt, s. 255-267
- Sezen 2015 Gamze Sezen, *M.Ö. I. Binde Anadolu’da Geç Asur ve Geç Babil Mühürleri*, Ankara Üniversitesi SBE Yüksek Lisans tezi,
- Soysal 2012 Oğuz Soysal, “Kantuzzili: Genç Tuthalia için Kral Nainbi?”, *Colloquium Anatolicum* XI, s. 309-346
- Stein 1999 Gill Stein, “1997 Excavations at Hacı Nebi”, 20. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, cilt 1, s. 183-203.
- Stein ve Mısır 1995 Gill Stein – Adnan Mısır, “Excavations at Hacı Nebi Tepe 1993”, 16. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, cilt 1, s. 121-140.
- , 1996 “1994 Excavations at Hacı Nebi Tepe”, 17. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, cilt 1, s. 109-128.
- Sümer 1950 Osman Sümer, “Eski Şark Eserleri Müzesine yeni giren mühür koleksiyonu”, *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı* IV, s. 22-31
- Symington 2001 Symington Dorit, “Hittites at Kilise Tepe”, Eric Jean, Ali M. Dinçol et Serra Durugönül (éd), *La Cilicie: espaces et pouvoirs locaux* (IIe millénaire av. J.-C. – IVe siècle ap. J.-C.). Istanbul: Institut Français d’Études Anatoliennes-Georges Dumézil, s. 167-184 (Varia Anatolica, 13).
- Şahoğlu 2012 Vasıf Şahoğlu, “Çeşme-Bağlararası (2002-2005, 2009-)”, *DTCF Arkeoloji Bölüm Tarihçesi ve Kazıları* (1936-2011), Ankara, s. 83-90
- Şanlıurfa Müzesi Taşkıran vd. 2013 *Şanlıurfa Müzesi Arkeolojik Eser Kataloğu*, Şanlıurfa Harun Taşkıran, M. Beray Kösem, Kadriye Özçelik, İ. Deniz Yaman, “2011 Yılı Suluin Mağarası Kazısı”, 34. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, 2, s. 3-39
- Taylor vd. 1950 J du Plat Taylor, M. V. Seton-Williams, J. Waechter, “The Excavations at Sakce Gözü”, *Iraq* 12-2, s. 53-138.
- Tekin 2008 Halil Tekin, “Hakemi Use (Diyarbakır) 2006 Yılı Kazıları”, 29. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. cilt, s. 1-10
- , 2017 “Hakemi Use’den Bir Pinteder”, *FsÖzta*n, s. 231-238
- , 2018 “Hakemi Use”, *Assurlular: Dicle’den Toroslar’a Tanrı Assur’un Krallığı*, (Ed. K. Köroğlu, S. F. Adalı), İstanbul YKY, s. 420-435
- Temizsoy ve Uysal 1983 İlhan Temizsoy – Vehbi Uysal, *Karaman Müzesi*, An-

- kara.
- Teissier 1984 Beatrice Teissier, *Ancient Near Eastern Cylinder Seals from the Markopoli Collection*, California.
- , 1994 Beatrice Teissier, *Sealing and Seals on Texts from Kül-tepe Kārum Level 2*, Leiden, Peteers PIHANS cilt 70
- Tezcan 1958 Burhan Tezcan, “Aksaray Civarından Derlenen Eserler”, *Bellekten* XXII/88, s. 517-526.
- , 1966 *1964 Koçumbeli Kazısı*, Ankara, ODTÜ Arkeoloji Yayınları No.3
- Todd 1976 Ian Todd, *Çatal Hüyük in Perspective*, Londra
- Tosun 1954 Mebrure Tosun, “Boğazköy’de bulunmuş bir Eski Babil Mühürü”, *DTCFD* XII, s. 217-223
- , 1956 *Mezopotamya Silindir Mühürlerinde Hurri-Mitanni Üslubu*, Ankara, A.Ü. DTCF Yay. No. 112
- Troya *Troya. Efsane ile Gerçek Arası Bir Kente Yolculuk*, İstanbul 2002, Kültür Bakanlığı ve YKY
- Tunca 1979 Önhan Tunca, *Catalogue des sceaux-cylindres du Musée National d’Adana*, Malibu (SMS 3/1)
- , 1999 “Note sur un Sceau-cylindres et une bulla provenant de Horum Höyük”, *Anatolia Antiqua* VII, s. 303-310
- Türker 2018 Atila Türker, “Suluca-Karahöyük: A Commercial Context in Central Cappadicia in light of Depas Amphikypellon Findings and a Foot-Shaped Stamp Seal”, *Tüba-Ar* 23, s. 53-65
- Türkiye’de Neolitik Dönem*, İstanbul 2007, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Türktüzün vd. 2016 Metin Türktüzün, S. Ünan, G. Z. Kırım, B. Uygun, “Çiledir Höyük Kurtarma Kazısı”, *Kütahya Müzesi 2015 Yıllığı*, s. 52-75
- Umurtak 2000 Gülsün Umurtak, “Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ’da Burdur-Antalya Bölgesi Mühürçülüğü Üzerine Bazı Gözlemler”, *Adalya* IV, 1999-2000, s. 1-19
- Unger 1926 Eckhard Unger, “Glyptik, C, Vorderasien”, *Reallexikon der Vorgeschichte*, Band IV, Berlin, s. 365-372
- Uysal 2017 Bora Uysal, “Elbistan-Karahöyük Yapılan Yeni Kazılar Hakkında Genel Bir Değerlendirme”, *FsÖzian*, s. 255-263
- Uzunoğlu 1986 Edibe Uzunoğlu, “Three Hittite cylinder seals in the Istanbul Archaeological Museums”, *FsMellink*, s. 77-82
- , 1989 “Malatya İmamoglu Höyüğü’nden Bir Damga Mühür Baskısı”, *Fsİnan*, s. 439-441
- Van Loon 1980 Maurits van Loon, “Seals and seal impressions”, *Korucutepe* 3; Amsterdam, s.150.
- Von der Osten 1934 Hans H. von der Osten, *Ancient Oriental Seals in the Collection of Mr. Edward T. Newell*, Chicago (OIP

- XXII)
- , 1936 *Ancient Oriental Seals in the Collection of Mrs. Agnes Baldwin Brett*, Chicago (OIP XXXVII)
- , 1937 *The Alishar Hüyük; Seasons of 1930-1932*, Part I-III, Chicago
- Wickede 1990 Alwo von Wickede, *Prähistorische Stempelglyptik in Vorderasien*, München (Münchener Vorderasiatische Studies 6)
- Yağcı 1996a Remzi Yağcı, “İnsan başı ve Yumruk Biçimli Bir Grup Mühür ile Bir İğne”, *AMM 1995 Yıllığı*, s.181-214
- , 1996b *Anadolu Medeniyetleri Müzesi Koleksiyonundaki Geç Assur-Yeni Babil, Akamenid Damga Mühürleri*, Hacettepe Üniversitesi SBE Doktora Tezi, Ankara.
- Yalçın 2016 H. Gönül Yalçın, “Neolitische Stempel aus Anatolien”, *Der Anschnitt* 31, s. 153-164
- Yalçınkaya vd. 2013 Işın Yalçınkaya, Harun Taşkıran, Metin Kartal, Kadriye Özçelik, M. Beray Kösem, Gizem Kartal, “2011 Yılı Karain Mağarası Kazıları”, 34. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, s. 5-22
- Yener 2000 Ashıhan Yener, “1998 Tell Kurdu Kazısı”, 21. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1. Cilt, s. 185-192.
- Yıldız 2010 Birgül Yıldız, *Frig Dönemi Mühür ve Mühür Baskaları*, Dumlupınar Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Yücel 2020 Çağatay Yücel, “Diyarbakır Arkeoloji Müzesinden Bir Grup Silindir mühür”, *Arkeoloji ve Sanat* 165, s. 1-12
- Zengin 2000 Olcay Zengin, *Van Müzesine Satın Alma Yoluyla Gelen Urartu Mühürleri*, İstanbul Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Zidarov 2020 Petar Zidarov, “Seal and Sealing at Troy”, *GsKorfmann*, s.157-170
- Anı ve Armağan Kitapları**
- FsArık** *Remzi Oğuz Arık Armağanı*, Haz.; H. R. Çongar, Ankara 1987 (DTCF Yay. No. 360)
- FsBeran** *Vom Halys zum Euphrat*. Thomas Beran zu Ehren mit Beitragen von Freunden und Schülern, Haz.; U. Magen – M. Rashad, Münster 1996
- FsBittel** *Beiträge zur Altertumskunde Kleinasiens*, Haz. Rainer Michael Boehmer, Haraldt Hauptmann, Mainz 1983
- FsÇambel** *Karatepe'deki Işık, Halet Çambel'e Sunulan Yazılar*, Haz.; Güven Arsebük, M. J. Mellink, Wulf Schirmer, İstanbul 1998
- FsÇilingiroğlu** *Altan Çilingiroğlu'na Armağan. Yukarı Denizin Kıyısında Urartu Krallığı'na Adanmış Bir Hayat*: Haz.;

- Halûk Sağlamtimur, Eşref Abay, Zafer Derin, Aylin Ü. Erdem, Atilla Batmaz, Fulya Dedeliöglü, Mücella Erdalkıran, Mahmut B. Baştürk, Erim Konakçı, İstanbul Arkeoloji ve Sanat Yayınları 2009
- FsDarga** *Muhibbe Darga Armağanı*, Haz.; Taner Tarhan, Aksel Tibet, Erkan Konyar, İstanbul 2008; Sadberk Hanım Müzesi Yayını
- FsDiakonoff** *Societies and Languages of the Ancient Near East Studies in Honor of I.M. Diakonoff*, Warminster 1982
- FsDinçol-Dinçol** *VİTA, Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol'a Armağan*, Haz.: Metin Alpaslan, Meltem Doğan-Alpaslan, Hasan Peker, İstanbul 2007, Ege Yayınları
- FsDonbaz** *Veysel Donbaz'a Armağan, DUB.SAR É.DUB.BA.A, Studies Presented in Honour of Veysel Donbaz*, Haz.; Şevket Dönmez, İstanbul 2010
- FsDuru** *Refik Duru'ya Armağan*, Haz.: G. Umurtak, Ş. Dönmez, A. Yurtseven, İstanbul 2007, Ege Yayınları
- FsDussaud** *Mélanges Syriens offerts à Monsieur René Dussaud*, Paris 1939 (2 cilt) (BAH 30)
- FsGarelli** *Marhands, Diplomates et Empereurs. Études sur la Civilisation Mésopotamienne offertes à Paul Garelli*, Haz.; O. Charpin, F. Johannès, Paris 1991
- FsGüterbock** *Anatolian Studies Presented to Hans Gustav Güterbock on the Occasion of his 65th Birthday*, İstanbul 1974 (Uitgaen van het Nederlands Hist.-Arch. Inst. Te İstanbul XXXV)
- FsGoldman** *The Aegean and the Near East: Studies presented to Hetty Goldman on the occasion of her seventy-fifth birthday*, Haz.; **Saul S. Weinberg, 1956 New York J.J. Augustin**
- FsHarper** *Old Testament and Semitic Studies in Memory of William Rainey Harper*, Chicago 1908 (2 cilt)
- FsHrouda** *Beiträge zur Altorientalischen Archäologie und Altertumskunde, Festschrift für Barthel Hrouda zum 65. Geburtstag*, Haz.; E. P. Calmeyer, K. Hecker, L. Jacop-Rost, C.B.F. Walker, Wiesbaden 1994
- Fsİnan** *Festschrift für Jale İnan Armağanı*, (Ed.) N. Başgelen, Mihin Lugal, İstanbul 1989 (2 cilt)
- FsLandsberger** *Studies in Honor of Benno Landberger on his seventy-fifth Birthday, April 21, 1965*, Haz.; H. G. Güterbock, Th. Jacobsen, Chicago 1965 (OIP, Assyriological Studies no.16)
- FsLaroche** *Florilegium Anatolicum, Mélanges offerts à Emmanuel Laroche*, E. D. Boccard, Paris 1979
- FsMatz** *Festschrift für Friedrich Matz*, Ed.: N. Himmelman-Wildschutz, Hagen Bissantz, Philipp von Zabern

- Mainz 1962
- FsMellink** *Ancient Anatolia, Aspects of Change and Cultural Development, Essays in Honor of Machteld Johanna Mellink*, Haz. J. V. Canby, B.S. Ridgway, T. Stech, Wisconsin 1986
- FsMeriggi** *Studia Mediterranea, Piero Meriggi Dicata*, Haz.: O. Carruba (2 cilt) Pavia 1979 (Studia Mediterranea 1)
- FsMikasa** *Near Eastern Studies dedicated to H.I.H. Prince Takahito Mikasa*, Wiesbaden 1991
- FsNaster** *Archeologie et Religions de l'Anatolie Ancien, Mélanges en l'honneur du Professeur Paul Naster*, Haz. R. Donceel, R. Lebrun, Louvain la Neuve 1984 (Homo Religiosus 10)
- FsOtten** *Festschrift Heinrich Otten, 27 Dezember 1973*, Haz. E. Neu, Ch. Rüster, Wiesbaden 1973
- FsÖğün** *Calbis: Baki Öğün'e Armağan; Mélanges offerts à Baki Öğün*, Türk Tarih Kurumu Yayınları VII-226, Ankara 2007
- FsNÖzgüç** *Aspects of Art and Iconography; Anatolia and its Neighbors*, Studies in Honor of Nimet Özgüç, Haz. M. J. Mellink, E. Porada, T. Özgüç, Ankara 1993
- FsTÖzgüç** *Tahsin Özgüç'e Armağan. Anatolia and the Ancient Near East; Studies in Honor of Tahsin Özgüç*, Haz.; Kutlu Emre, B. Hrouda, M. Mellink, N. Özgüç, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1989
- FsÖztan** *Samsat'tan Acemhöyük'e Eski Uygarlıkların İzinde, Aliye Öztan'a Armağan*, Haz.; Süleyman Özkan, Halime Hüryılmaz, Atila Türker, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 2017
- FsPalmieri** *Between the Rivers and over the Mountains, Archaeologica Anatolica et Mesopotamica, Alba Palmieri Dedicata*, Haz. M. Frangipane, H. Hauptmann, M. Liverani, P. Matthiae, M. Mellink, Roma 1993
- FsPorada I** *Insight Through Images, Studies in Honor of Edith Porada*, Haz.; Marilyn Kelly-Buccelati, Malibu 1986 (Bibliotheca Mesopotamica 21)
- FsPorada II** *Monsters and Demons in the Ancient and Medieval Worlds, Papers Presented in the Honor of Edith Porada*, Haz. A.E. Farkus, P.O. Harper, E.B. Harrison, Mainz an Rhine 1987
- FsSchlumberger** *Mélanges offert à M. Gustave Schlumberger, a l'occasion du quatre-vingtième anniversaire de sa naissance*, Paul Geuthner, Paris 1924 (2 cilt)
- FsSpycket** *Collectanea Orientalia. Histoire, Arts de l'espace et industrie de la terre, Etudes offerts en hommage à Agnès Spycket*, Ed.; H. Gasche, B. Hrouda, Paris 1996

- FsTaşlıkloğlu** *Anatolian Thracian Studies in Honour of Zafer Taşlıkloğlu/ Anadolu ve Trakya Çalışmaları*, Arkeoloji ve Sanat yayınları, İstanbul 1999
- FsYener** *Overtuning Certainties in Near Eastern Archaeology: A Festschrift in Honor of K. Aslihan Yener*, Ed.; Çiğdem Maner, Mara T. Horowitz, Allan S. Gilbert, Leiden-Boston, Brill 2017
- FsYoung** *From Athens to Gordion: The Papers of a Memorial Symposium for Rodney Young*, Ed.; Keith De Vries, Pennsylvania 1980
- GsAkyurt-Devam** *İ. Metin Akyurt - Bahattin Devam Anı Kitabı, Eski Yakınoğu Kültürleri Üzerine İncelemeler*, Haz.; A. Erkanal, H. Erkanal, H. Hüryılmaz, A. T. Ökse, İstanbul 1995
- GsKorfmann** *From Past to Present. Studies in Memory of Manfred O. Korfmann*. Ed.; Stephan W. E. Blum, Turan Efe, Tobias L. Kienlin, Ernst Pernicka, Bonn 2020 Habelt (Studia Troica Monographien 11)